

Een betere toegang tot justitie

Federale Overheidsdienst
Justitie

.be

INLEIDING

Ieder van ons kan gewild of ongewild in contact komen met de complexe wereld van justitie.

U bent van plan te scheiden? U moet voor de rechtbank verschijnen? Ongeacht de vraag of het probleem, heeft u allicht nood aan praktische inlichtingen, juridisch advies en /of de bijstand van een advocaat.

Deze brochure biedt u een overzicht van de verschillende mogelijkheden waarover u beschikt om van een betere toegang tot justitie te genieten:

- de eerstelijnswerking in de justitiehuisen: een eerste inlichting;*
- juridische eerstelijnsbijstand: een eerste juridisch advies;*
- juridische tweedelijnsbijstand: de bijstand van een advocaat;*
- rechtsbijstand: kosteloosheid van de procedurekosten;*
- de rechtsbijstandsverzekering.*

U vindt hier ook een lijst van de diensten die u kunnen helpen.

Foto's: Image Source CDIS143 Everyday office, Image 100 Money matters, Business & Euro by Ludovic di Orio

De eerstelijnswerking: een eerste inlichting

De eerstelijnswerking bestaat erin u te onthalen en te informeren wanneer u vragen of moeilijkheden hebt in verband met de materies waarvoor de justitiehuizen bevoegd zijn (zie hieronder).

De justitieassistent die u ontvangt, helpt u de verschillende elementen van uw vraag te verduidelijken, en informeert u over de verschillende mogelijkheden die u heeft. Indien nodig, verwijst hij of zij u door naar gespecialiseerde diensten.

Wat kunt u vragen?

U kunt zich tot de eerstelijnswerking wenden:

- › **met vragen op burgerlijk vlak:**
 - scheiding, echtscheiding
 - ouderlijk gezag
 - verblijfsregeling
 - onderhoudsgeld
 - recht op persoonlijk contact
 - adoptie

› **met vragen op strafrechtelijk vlak:**

- bemiddeling in strafzaken
- vrijheid onder voorwaarden (alternatief voor voorlopige hechtenis)
- probatie
- werkstraf - dienstverlening
- voorwaardelijke invrijheidstelling
- vrijheid op proef (sociaal verweer)
- elektronisch toezicht
- penitentiair verlof
- beperkte detentie
- onderbreking van de strafuitvoering
- voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of overlevering
- voorlopige invrijheidstelling om medische redenen
- terbeschikkingstelling (van de regering / strafuitvoeringsrechtbank)
- vervanging van de door de rechter uitgesproken vrijheidsstraf door een werkstraf
- uitwissing - eerherstel
- genade
- misdrijven (overtredingen / wanbedrijven / misdaden)
- boetes

› **voor informatie aan slachtoffers van misdrijven:**

- rechten van het slachtoffer
- burgerlijke partijstelling
- verklaring van benadeelde persoon
- slachtofferverklaring (strafuitvoering)

Wat mag u niet verwachten?

De justitieassistent geeft geen juridisch advies. Hij of zij informeert u enkel over de al dan niet juridische mogelijkheden waarover u beschikt.

De justitieassistent onderneemt geen stappen in uw plaats (telefonische gesprekken, opstellen van een brief, ...)

Hoe kunt u beroep doen op de eerstelijnswerking?

De eerstelijnswerking wordt in alle justitiehuizen georganiseerd. U vindt de contactgegevens achteraan deze brochure.

Om te weten wanneer er permanentie is, raden we u aan vooraf contact op te nemen met het justitiehuis van uw keuze.

De eerstelijnswerking is gratis en verloopt anoniem.

Juridische eerstelijnsbijstand: een eerste juridisch advies

De juridische eerstelijnsbijstand bestaat uit een korte consultatie waarin u praktische inlichtingen, juridische informatie of een eerste juridisch advies krijgt. Indien nodig kan u ook worden doorverwezen naar een gespecialiseerde dienst.

De juridische eerstelijnsbijstand wordt verzekerd door juridische specialisten, meestal advocaten.

Wat kunt u vragen?

U kunt terecht bij de juridische eerstelijnsbijstand voor een antwoord op een eenvoudige juridische vraag zoals:

- Moet ik antwoorden op deze deurwaardersbrief, op deze brief van mijn eigenaar?
- Welke dienst kan mij verder helpen?
- Moet ik aanwezig zijn op de zitting?
- Is het de moeite waard een advocaat te raadplegen?
- Zit ik op het juiste spoor?
- In welke richting moet ik verder?
- Kan ik nog iets ondernemen?

Wat mag u niet verwachten?

De juridische eerstelijnsbijstand stelt u niet in staat om uw zaak onmiddellijk te regelen. U krijgt wel een eerste oriëntatie om u verder te helpen.

De juridische eerstelijnsbijstand omvat dus niet:

- het onderzoek en de behandeling van uw dossier;
- de controle van uw advocaat;
- het opstellen van een brief of akte;
- een advies in een ingewikkelde zaak;
- langdurige gesprekken.

Hoe kunt u genieten van de juridische eerstelijnsbijstand?

De organisatie van de juridische eerstelijnsbijstand is in handen van de commissies voor juridische bijstand.

Er vinden zitdagen plaats in de gerechtsgebouwen, de vredegerichten en de justitiehuisen, en bij sommige gemeentelijke administraties, OCMW's of vzw's die over een juridische dienst beschikken.

Om te weten waar en wanneer er permanentie is, raden wij u aan de commissies voor juridische bijstand te contacteren. U vindt de contactgegevens achteraan deze brochure.

De juridische eerstelijnsbijstand is gratis en voor iedereen toegankelijk, zonder voorwaarden op het gebied van inkomen.

Juridische tweedelijnsbijstand: de bijstand van een advocaat

De juridische tweedelijnsbijstand biedt u de mogelijkheid om, onder bepaalde voorwaarden, volledig of gedeeltelijk kosteloos bijstand te krijgen van een advocaat.

Wat kunt u vragen?

De aangewezen advocaat onderzoekt uw dossier grondig. Indien nodig, begeleidt en vertegenwoordigt hij u voor de hoven en rechtbanken. Hij kan eveneens een bemiddeling op zich nemen¹.

U kan ook vragen om uw gebruikelijke advocaat of een advocaat die u kent aan te wijzen, voor zover het een advocaat betreft die deelneemt aan de juridische bijstand (hij of zij kan u daarover zelf inlichten).

Wat mag u niet verwachten?

De juridische tweedelijnsbijstand dekt alleen de kosten van de advocaat. De (gedeeltelijke of volledige) kosteloosheid heeft geen betrekking op de procedurekosten (deurwaarders, deskundigen, kopies ...). Deze kosten kunnen wel ten laste worden genomen in het kader van de rechtsbijstand (zie pagina 15).

¹. Voor meer informatie, zie de brochure "De bemiddeling".

Wie heeft recht op juridische tweedelijnsbijstand?

De juridische tweedelijnsbijstand is gratis of gedeeltelijk gratis voor personen die aan bepaalde voorwaarden voldoen.

Voorwaarden verbonden aan het inkomen:

Alleenstaand		
Volledige kosteloosheid	max. € 860,00 netto/maand	
Gedeeltelijke kosteloosheid	tussen € 860,00 en € 1104,00 netto/maand	
Gehuwd, samenwonend of alleenstaand met persoon ten laste		
Volledige kosteloosheid	max. € 1104,00 netto/maand (=gezinsinkomen) + 145,16 € per persoon ten laste	
voorbeelden	1 persoon	1249,16 €
	2 personen	1394,32 €
Gedeeltelijke kosteloosheid	tussen € 1104,00 en € 1348,00 netto/maand (=gezinsinkomen) + 145,16 € per persoon ten laste	
voorbeelden	1 persoon	1493,16 €
	2 personen	1638,32 €

Opgepast: deze cijfers zijn geldig vanaf 1 september 2009. Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

Bijzondere situaties waarin de juridische bijstand volledig kosteloos is:

- personen die een leefloon of een bijstandsuitkering ontvangen
 - op vertoon van de geldige beslissing van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;

- personen aan wie de inkomensgarantie voor ouderen is toegekend (IGO)
 - op vertoon van het jaarlijks attest van de Rijksdienst voor Pensioenen;

- personen met een handicap aan wie een inkomensvervangende tegemoetkoming is toegekend
 - op vertoon van de beslissing van de minister die bevoegd is voor sociale zekerheid of van de door hem afgevaardigde ambtenaar;

- personen die een kind ten laste hebben waarvoor zij gewaarborgde kinderbijslag ontvangen
 - op vertoon van het attest van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor werknemers;

- huurders van een sociale woning die huur betalen die overeenkomt met de helft van de basishuur
 - op vertoon van de laatste berekeningsfiche van de huur;

- minderjarigen
 - op vertoon van de identiteitskaart of een ander bewijsstuk;

- vreemdelingen, voor wat betreft de indiening van het verzoek tot machtiging van verblijf, of van een administratief of rechterlijk beroep tegen een beslissing die genomen werd met toepassing van de wetten betreffende de toegang, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
 - op voorlegging van bewijsstukken;

- asielaanvragers of personen die verklaren of vragen om als vluchteling te worden erkend of die een aanvraag indienen van het statuut van ontheemde
 - op voorlegging van bewijsstukken;

- personen tijdens de procedure van collectieve schuldenregeling
 - op voorlegging van de beschikking van toelaatbaarheid, ongeacht de aard van de procedure;

- personen geconfronteerd met overmatige schulden met het oog op de inleiding van een procedure van collectieve schuldenregeling
 - op voorlegging van een schriftelijke verklaring inzake de overmatige schulden;

- personen in detentie of beklaagden als bedoeld in de wet op de onmiddellijke verschijning;
- geesteszieke personen, voor wie een maatregel is genomen voorzien in de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke.

Opgepast: de bewijsstukken van uw situatie of uw inkomen mogen niet ouder zijn dan 2 maanden.

Als u niet zeker bent of u in aanmerking komt voor juridische tweedelijnsbijstand, kan u contact opnemen met het plaatselijke justitiehuis of bureau voor juridische bijstand (zie de contactgegevens achteraan deze brochure).

Wat wordt verstaan onder 'gedeeltelijk kosteloze' bijstand?

In het geval van gedeeltelijke kosteloze bijstand kan de advocaat een redelijke bijdrage vragen om zijn prestaties te dekken. Het bedrag ervan wordt vastgesteld onder toezicht van het bureau voor juridische bijstand.

Hoe kunt u genieten van de juridische tweedelijnsbijstand?

U kunt uw verzoek schriftelijk bezorgen aan het bureau voor juridische bijstand van uw gerechtelijk arrondissement.

U kunt zich ook ter plaatse begeven.

U vindt de contact gegevens van de bureaus voor juridische bijstand achteraan deze brochure.

Bij het verzoek dient u de documenten te voegen die uw situatie (de gezinssamenstelling) of uw inkomen bewijzen (een recent inkomensbewijs zoals een loonstrookje of een attest van werkloosheidsuitkering).

Als het bureau voor juridische bijstand uw verzoek heeft ontvangen (vergezeld van de documenten ter staving), heeft het een termijn van 15 dagen om te beslissen of u al dan niet in aanmerking komt voor volledige of gedeeltelijke kosteloze juridische bijstand. Het bureau kan u en uw advocaat horen. U kan ook vragen te worden gehoord.

Als uw verzoek wordt aanvaard, zal het bureau voor juridische bijstand een advocaat aanwijzen die vertrouwd is met de materie waarover uw zaak gaat en uw taal spreekt. Als dit laatste niet mogelijk is, kan eventueel een tolk worden aangewezen.

Als uw verzoek wordt verworpen, kunt u een beroep aantekenen voor de arbeidsrechtbank, door middel van een schriftelijke of mondelinge verklaring (ter griffie). Het beroep moet worden ingesteld binnen een termijn van een maand sinds de kennisgeving van de beslissing van het bureau voor juridische bijstand.

Rechtsbijstand

De rechtsbijstand stelt u volledig of gedeeltelijk vrij van de procedurekosten (ongeacht of de procedure gerechtelijk of buitengerechtelijk is) wanneer u niet over voldoende inkomsten beschikt.

Worden onder meer beschouwd als procedurekosten: de registratierechten, griffie- en expeditiekosten, kosten van gerechtsdeurwaarders en deskundigen.

Wat zijn de toekenningvoorwaarden?

De voorwaarden waaraan voldaan moet zijn om rechtsbijstand te bekomen zijn dezelfde als de voorwaarden voor juridische tweedelijnsbijstand (zie pagina 10).

Hoe kunt u genieten van de rechtsbijstand?

Uw aanvraag moet, via uw advocaat, worden ingediend bij het bureau voor rechtsbijstand van de rechtbank waarvoor de zaak aanhangig is.

Voor meer informatie kunt u terecht bij de advocaat die belast is met uw zaak.

De rechtsbijstandsverzekering

Een rechtsbijstandverzekering dekt de kosten van een gerechtelijke of een buitengerechtelijke² procedure wanneer dit noodzakelijk blijkt voor het beslechten van een geschil.

Het betreft een niet-verplichte verzekering.

Er zijn verschillende opties mogelijk:

- een rechtsbijstandverzekering als aanvulling op een andere verzekering (zoals een familiale verzekering, woningverzekering of BA-autoverzekering);
- een op zichzelf staande rechtsbijstandverzekering;
- een rechtsbijstandverzekering voor € 12 per maand.

Deze laatste rechtsbijstandverzekering heeft een premie die gelimiteerd is tot € 144 per jaar (of € 12 per maand) met een fiscaal voordeel (vrijgesteld van de belasting die de regering normaal heft op verzekeringsovereenkomsten).

Ze dekt de meest voorkomende geschillen en risico's. Voor bepaalde aangelegenheden kan er eventueel een aanvullende premie gevraagd worden.

² Voorbeelden: *regeling in der minne, bemiddeling, arbitrage.*

De dekking omvat de gerechtelijke en buitengerechtelijke procedurekosten, de kosten van advocaat, gerechtsdeurwaarders, deskundigen, bemiddelaars, en de uitvoeringskosten.

Er kan een franchise voorzien worden die niet hoger mag zijn dan € 250 (voor de eerste echtscheiding met wederzijdse instemming en de bemiddeling valt de franchise weg).

Voor meer informatie kunt u zich wenden tot uw verzekeraar of tot Assuralia (waarvan u de contactgegevens achteraan deze brochure vindt).

Contactgegevens

Nederlandstalige justitiehuizen

Antwerpen

Kipdorp 44-46
2000 Antwerpen
Tel.: 03 206 96 20
justitiehuis.antwerpen@just.fgov.be

Brugge

Predikherenrei 4
8000 Brugge
Tel.: 050 44 24 10
justitiehuis.brugge@just.fgov.be

Brussel

Regentschapsstraat 63 (2de verd.)
1000 Brussel
Tel.: 02 557 76 11
justitiehuis.brussel@just.fgov.be

Dendermonde

Zwarte Zustersstraat 8
9200 Dendermonde
Tel.: 052 25 05 20
justitiehuis.dendermonde@just.fgov.be

Gent

Cataloniëstraat 6-9
9000 Gent
Tel.: 09 269 62 20
justitiehuis.gent@just.fgov.be

Hasselt

Maagdendries 3
3500 Hasselt
Tel.: 011 29 50 40
justitiehuis.hasselt@just.fgov.be

Ieper

R. Colaertplein 31
8900 Ieper
Tel.: 057 22 71 70
justitiehuis.ieper@just.fgov.be

Kortrijk

Burgemeester Nolfstraat 51
8500 Kortrijk
Tel.: 056 26 06 31
justitiehuis.kortrijk@just.fgov.be

Leuven

Bondgenotenlaan 116 bus 3
3000 Leuven
Tel.: 016 30 14 50
justitiehuis.leuven@just.fgov.be

Mechelen

Schoolstraat 9
2800 Mechelen
Tel.: 015 43 20 46
justitiehuis.mechelen@just.fgov.be

Oudenaarde

Lappersfort 1
9700 Oudenaarde
Tel.: 055 31 21 44
justitiehuis.oudenaarde@just.fgov.be

Tongeren

Kielenstraat 24
3700 Tongeren
Tel.: 012 39 96 66
justitiehuis.tongeren@just.fgov.be

Turnhout

Merodecenter 1 – Merodelei
2300 Turnhout
Tel.: 014 47 13 40
justitiehuis.turnhout@just.fgov.be

Veurne

Ieperssteenweg 87
8630 Veurne
Tel.: 058 33 23 50
justitiehuis.veurne@just.fgov.be

Franstalige en Duitstalige justitiehuizen

Arlon

Cité administrative de l'État
Avenue de la Gare 59
6700 Arlon
Tel.: 063 42 02 80
maisondejustice.arlon@just.fgov.be

Bruxelles

Rue de la Régence 63 (4e ét.)
1000 Bruxelles
Tel.: 02 557 79 11
maisondejustice.bruxelles@just.fgov.be

Charleroi

Rue Basslé 23-25
6000 Charleroi
Tel.: 071 23 04 20
maisondejustice.charleroi@just.fgov.be

Dinant

Rue de Maibes 5
5500 Dinant
Tel.: 082 21 38 00
maisondejustice.dinant@just.fgov.be

Eupen

Aachenerstrasse 62
4700 Eupen
Tel.: 087 59 46 00
justizhaus.eupen@just.fgov.be

Huy

Chaussée de Liège 76
4500 Huy
Tel.: 085 27 82 20
maisondejustice.huy@just.fgov.be

Liège

Boulevard de la Sauvenière 32 bte 11
4000 Liège
Tel.: 04 232 41 11
maisondejustice.liege@just.fgov.be

Marche-en-Famenne

Allée du Monument 2
6900 Marche-en-Famenne
Tel.: 084 31 00 41
maisondejustice.marche-en-famenne@just.fgov.be

Mons

Chaussée de Binche 101
7000 Mons
Tel.: 065 39 50 20
maisondejustice.mons@just.fgov.be

Namur

Boulevard Frère-Orban 5
5000 Namur
Tel.: 081 24 09 10
maisondejustice.namur@just.fgov.be

Neufchâteau

Rue Saint-Roch 8
6840 Neufchâteau
Tel.: 061 27 51 70
maisondejustice.neufchateau@just.fgov.be

Nivelles

Rue des Frères Grislein 21
1400 Nivelles
Tel.: 067 88 27 60
maisondejustice.nivelles@just.fgov.be

Tournai

Place Reine Astrid 7
7500 Tournai
Tel.: 069 25 31 10
maisondejustice.tournai@just.fgov.be

Verviers

Rue Saint Remacle 22
4800 Verviers
Tel.: 087 32 44 50
maisondejustice.verviers@just.fgov.be

De Nederlandstalige bureaus voor juridische bijstand

Antwerpen

Gerechtsgebouw
Bolivarplaats 20/15
2000 Antwerpen
Tel.: 03 260 72 80

Brugge

Gerechtsgebouw
Langestraat 120
8000 Brugge
Tel.: 050 33 16 80

Brussel

Nederlandse Orde van Advocaten
Regentschapsstraat 63 (verdieping -1)
1000 Brussel
Tel.: 02 519 84 68

Dendermonde

Gerechtsgebouw
Noordlaan 31, lokaal 02
9200 Dendermonde
Tel.: 052 21 71 83

Gent

Opgeëistenlaan 401 / P9000 Gent
Tel.: 09 234 56 27

Hasselt

Gerechtsgebouw
Thonissenlaan 75
3500 Hasselt
Tel.: 011 24 66 70

Ieper

GerechtshofKorte Torhoutstraat 2
8900 Ieper
Tel.: 0473 48 71 74

Kortrijk (Gerechtsgebouw I)

Burgemeester Nolfstraat 10 A
lokaal 54 B
1ste verdieping
8500 Kortrijk
Tel.: 056 26 95 20

Leuven

Gerechtsgebouw -Bijgebouw
Vaarstraat 5
3000 Leuven
Tel.: 016 21 45 45

Mechelen

Gerechtshof
Kantoor B.J.B. (gelijkvloers)
Keizerstraat 20
2800 Mechelen
Tel.: 015 26 11 42

Oudenaarde

Gerechtsgebouw
Burgondiëstraat 5
9700 Oudenaarde
Tel.: 055 33 16 49

Tongeren

Huis van de Advocaat
Kielenstraat 20
3700 Tongeren
Tel.: 012 74 74 96

Turnhout

GerechtshofKasteelplein 1
2300 Turnhout
Tel.: 014 42 22 77

Veurne

Gerechtsgebouw
Peter Benoîtlaan 2
8630 Veurne
Tel.: 058 29 63 31

De Franstalige en Duitstalige bureaus voor juridische bijstand

Arlon (Palais de justice)

Place Schalbert 1
6700 Arlon
Tel.: 063 21 52 76

Bruxelles

Rue de la Régence 63 (1er ét.)
1000 Bruxelles
Tel.: 02 519 85 59
ou 02 508 66 57

Charleroi (Palais de justice)

Boulevard Defontaine 8
6000 Charleroi
Tel.: 071 33 40 86

Dinant (Maison de l'Avocat)

Rue En-Rhée 31-33
5500 Dinant
Tel.: 082 22 97 59

Eupen

Aachener Strasse 62
4700 Eupen
Tel.: 087 59 46 00

Huy (Palais de justice)

Quai d'Arona 4
4500 Huy
Tel.: 085 25 55 88

Liège

Maison de justice
Boulevard de la Sauvenière 32 (bte 11)
4000 Liège
Tel.: 04 222 10 12

Marche-en-Famenne

Rue Victor Libert 7 (1er ét.)
6900 Marche-en-Famenne
Tel. : 084 21 48 28

Mons (Cour de Justice)

Rue des Droits de l'Homme 1
7000 Mons
Tel.: 065 37 97 04

Namur

Palais de justice
Place du Palais de Justice
5000 Namur
Tel.: 081 25 17 25

Neufchâteau

Rue du Serpont 29A
6800 Libramont
Tel.: 061 22 32 28

Nivelles

Palais de Justice II
Rue Clarisse 115
1400 Nivelles
Tel.: 067 28 39 40

Tournai (Palais de justice)

Place du Palais de Justice 4b
7500 Tournai
Tel.: 069 87 54 11

Verviers

Palais de justice
Rue du Tribunal 4 – loc. 49
4800 Verviers
Tel.: 087 32 37 93

Wavre

Hôtel de ville de Wavre
Salle 66
1300 Wavre
Inscriptions tous les lundis de
12h30 à 13h30

De Nederlandstalige commissies voor juridische bijstand

U vindt de adressen van de commissies op de website:

www.advocaat.be

De Franstalige en Duitstalige commissies voor juridische bijstand

U vindt de adressen van de commissies op de website:

www.avocat.be

Assuralia

Huis der Verzekering, Assuralia

de Meeûssquare 29

1000 Brussel

Tel.: 02 547 56 11

www.assuralia.be

Dienst voor Communicatie en Documentatie
Waterloolaan 115
1000 Brussel
Tel: 02 542 65 11
www.just.fgov.be